

Bayram, Y. (2009). Kuramdan Uygulamaya Yazma Yöntemleri (Sözlü ve Yazılı Anlatım Etkinlikleri). Kriter Yayınları: İstanbul, Sayfa Sayısı 219, Birinci Baskı, ISBN: 978-605-5863-26-5

Öğrencilik yıllarındaki kompozisyon derslerinde yaşadığı hayal kırıklıkları ve öğretim elemanı olarak çalıştığı dönemlerdeki arayışları yazarı, bu kitabı yazmaya teşvik etmiştir. Yazar, yazma eğitiminde başarısız olunmasını, yazma eyleminin insanlar tarafından sıkıcı bir iş olarak algılanmasını, insanların kendilerini yazılı olarak doğru ve düzgün bir şekilde ifade edememelerini kompozisyon dersinin işlenişindeki eksiklere bağlamaktadır. Sözlü ve yazılı anlatımın hep, bilindik yöntemler kullanılarak yapıldığından şikâyet eden yazar, kitabında çok az başvurulan ya da hiç başvurulmayan bazı farklı sözlü ve yazılı anlatım etkinliklerine yer verdiğini belirtir. Kitap bu yönüyle dikkat çekmektedir. Konuşma ve yazma eğitimi ile ilgili yazılmış eserlerin çoğunda etkinlik örneklerinden ziyade kuramsal bilgiler verilmektedir.

Kitapta izlenen aşamalar, verilen örnekler, kullanılan yöntemler ve teknikler yeni ve özgün sayılabilecek türdendir. Verilen, örnek araştırmaların çoğu Kompozisyon, Yazılı Anlatım, Konuşma Yazma Eğitimi, Türkçe Öğretimi, Türkçe Kompozisyon, Özel Öğretim Yöntemleri ve Metin Yazarlığı gibi derslerde yazarın öğrencileri tarafından hazırlanmıştır. Konuşma ve yazma eğitimiyle ilgili çoğu kitapta bulunmayan bol etkinlik örnekleri ve alıştırma ile yazar, yazılı anlatım becerisinin gelişimine katkı sağlamayı amaçlamıştır. Yazar, yazmakla ilgilenenler için bir alıştırma kitabı olmasını beklemektedir.

Kitabın yazarı Prof. Dr. Yavuz Bayram, 1970 Trabzon doğumludur. 1991'de KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden mezun olmuştur. 1995 yılında OMÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden yüksek lisans diplomasını; 2001 yılında aynı üniversite, aynı enstitü, aynı bölümden doktora diplomasını almıştır. 2014 yılında profesörlük unvanını alan Yavuz Bayram, hâlen OMÜ Eğitim Fakültesi Dekanı olarak görev yapmaktadır. Çalışmalarını başta Klasik Türk Edebiyatı olmak üzere, sözlü ve yazılı anlatım teknikleri, edebi sanatlar, edebiyat araştırmalarında yeni yöntemler, imla ve noktalama, Türkçe, öğrenme ve öğretme

¹ Dr., MEB, Türkçe Öğretmeni, e-posta: sahsim@hotmail.com

yöntemleri gibi konular üzerinde yoğunlaştırmıştır. Yazarın incelediğimiz “Kuramdan Uygulamaya Yazma Yöntemleri” kitabından önce basılmış “Sözlü ve Yazılı Anlatım Etkinlikleri” adında konuyla ilgili bir kitabı daha vardır.

“Kuramdan Uygulamaya Yazma Yöntemleri” kitabı üç bölümden oluşmaktadır. “Sözlü ve Yazılı Anlatımla İlgili Bazı Değerlendirmeler” adını verdiği birinci bölümde 7 alt başlık bulunmaktadır. Yazar, ilk olarak sözlü ve yazılı anlatım eğitimi açısından olumsuz gördüğü etkenleri sıralamış; çoğu öğretmenin, öğrencinin yazma ürünlerini değerlendirirken bilimsel ve objektif ölçütlerden yoksun yaklaşımlar sergilediğine, ürünü sadece imla ve noktalama açısından gözden geçirdiğine bunun da öğrencide yazmaya karşı isteksizlik oluşturduğuna dikkat çekmiştir. Yazar, bu bölümde sözlü ve yazılı anlatımla ilgili, önce genel önerilere sonra da öğretmene yönelik önerilere yer vermiştir. Öğretmene, sözlü anlatım açısından öğrencileri her fırsatta düşünmeye, tartışmaya, duyma ve düşüncelerini açıklamaya teşvik etmesini; açık oturumlar, münazaralar, paneller düzenlemesini tavsiye eder. Yazılı anlatım açısından da sınıf içi yazma etkinliklerinin ilgi çekici ve zevkli hale getirilmesi için değişik çalışmalar ve yaklaşımlar kullanılmasını; öğrencinin katılımının sağlanması için duvar gazetesi, okul bülteni, okul dergisi hazırlanmasını; şiir, hikâye ve deneme gibi türlerde yarışmalar düzenlenmesini önerir.

Yazar, 2004 yılında, Amasya ilinde, 15 ilköğretim okulunun 6, 7 ve 8. sınıflarında okuyan 450 öğrenci üzerinde yaptıkları bir araştırmaya dayanarak yazma eğitiminin en önemli meselelerinden birinin imla olduğunu ortaya koymuştur. Öğrenciler 14 imla kuralından 11’inde başarısız olmuşlardır. Burada imla konusunda yapılması gerekenleri 11 maddede sıralamıştır (Bayram, 2009: 31). Güzel bir yazı yazmak için gerekenleri maddeler halinde vermiştir. “Yazılı Anlatım Çalışmalarının Ölçülmesi ve Değerlendirilmesi” konu başlığında sağlıklı bir ölçmenin öneminden ve gereğinden bahseder. Devamlı göz önünde tutulacak ayrıntılı bir cevap anahtarı/bir ölçüt olmamasının öğretmeni zor durumda bıraktığını, kabataslak dönütlerle ölçme ve değerlendirmenin geçiştirildiğini ifade eder. Hâlbuki ölçme ve değerlendirme ne kadar ayrıntılı yapılırsa öğrencinin yazmaya olan ilgisi o derece artacaktır.

“Yazılı Anlatımların Değerlendirme Ölçütleri” şeklinde önce genel (özet) bir tabloya ardından da ayrıntılı bir tabloya yer verilmiştir (Bayram, 2009: 43-44). Bu tablolar yazma ürünlerini değerlendirmede sorun yaşayan eğitimcilere yol gösterecektir.

Kitabın ikinci bölümü “Açıklama ve Alıştırmalar Eşliğinde Kuramdan Uygulamaya Yazma Yöntemleri”dir. Bu bölümde yazar, “Cümle Geliştirme Yöntemi”nden başlayarak 22 adet yazma yöntemini önce açıklamış, sonra her bir yöntemle bolca alıştırmalar ve etkinlik örnekleri vermiştir. Yazma çalışmalarında farklı yöntemlere ihtiyaç duyan eğitimciler kitaptan yararlanabileceklerdir.

Burada yazarın tanıttığı yöntemlerden “Cümle Geliştirme Yöntemi”nde bir yüklem belirlenmekte, sonraki her aşamada bu öge üzerine yeni kelime ya da kelimeler eklenmektedir. Öğrenciler, en uzun ve anlamlı cümleyi yazma çabası içine girdiklerinde, bu onların arasında heyecan yaratabilir ve bu etkinlikten zevk alabilirler. Bu bölümde yazarın kendi öğrencilerinin oluşturduğu metinlere de yer verilmiştir. Tanıtılan yöntemlere göre oluşturulmuş bu metinlerin verilmesi, eğitimcinin bütünü görmesi ve daha genel bir bakış açısı edinmesi açısından önemlidir.

“Masal, Fabl, Hikâye Kurma Yöntemi”ni açıklarken yazar, 1. alıştırmada bir yönerge vermiştir. Bu yönergeye göre “Belirsiz bir tarihte, yaz mevsiminde, şahıs kadrosu

Maydanoz, Sarımsak, Soğan, Ayçiçeği'nden oluşan ve bencilliğin sonu pişmanlıktır mesajı veren bir masal, fabl ya da hikâye ..." kurgulayacaklardır (Bayram, 2009: 117).

2005-2006 Programı'ndan itibaren etkinliklerin yer aldığı öğrenci çalışma kitapları sayesinde öğrenciler, atasözü açıklamaktan kurtulmuş olmakla birlikte, çoğu yazma etkinlikleri ön hazırlık olmadan, öğrenciden konuyla ilgili düşüncelerini yazmasını istemektedir. Oysa yukarıdaki gibi bir yönerge verilmiş olsa, öğrenci yazma eylemine başlama aşamasında, zorluk çekmeyecektir.

Kitabın üçüncü ve son bölümü "Sözlü ve Yazılı Anlatıma Destek Etkinlikleri" başlığı altında verilmiştir. Burada ilk olarak edebi sanatların sözlü ve yazılı anlatıma olan katkısından bahsedilir. "Yarışma Düzenleme Etkinlikleri"nde yarışmaların öğrencileri yazı yazmaya yönlendirmedeki önemli işlevinden, öğrencilerin içtenlikle katılabilecekleri konuların seçilmesi gerektiğinden bahsedilir. Daha sonra "Gazete, Dergi, Bülten Çıkarma Çalışmaları", "Tekerleme Söyleme Çalışması", "Kompozisyon Dersleri İçin Örnek Sorular" verilerek kitap bitirilir.

Bu kitap, yazma eğitimiyle uğraşan eğitimcilere yönelik bir kitaptır. Kitapta ayrıntılı olarak açıklanan ve alıştırmalarla desteklenen yazma yöntemlerinden, yapılacak olan anketlerle öğrencilerin en çok zevk aldıkları, en çok katıldıkları etkinlikler belirlenebilir. Bu araştırmanın sonuçlarına göre öğrencinin ilgisini çeken, yapmaktan zevk duyacağı etkinlikler Türkçe dersi çalışma kitaplarına alınabilir.

Yazar, kendi hayatından, yaşadıklarından yola çıkarak eğitim sisteminde, yazma eğitimine dair bir sorunu ortaya koymuş ve bu soruna çözüm olması niyetiyle bu eseri kaleme almıştır. Eserinin birinci bölümünde, sözlü ve yazılı anlatımdaki sorunları tespit eden, bu sorunlara öneriler getiren yazar, eserinin ikinci bölümünde, yazma çalışmalarındaki monotonluğu ortadan kaldıracakını düşündüğü yazma yöntemlerini ele almıştır. Üçüncü bölümde ise sözlü ve yazılı anlatıma destek olabilecek etkinlikleri tanıtmıştır. Yazma sürecinde değişik yöntemler denemek isteyen eğitimcilere kılavuzluk edebilecek bir kitaptır. Kitabın birinci bölümünde, sözlü ve yazılı anlatımdaki sorunların etrafıca ele alınışı ve bunlara çözüm önerileri aranması okuyucunun konuya odaklanmasını kolaylaştırmaktadır. İkinci bölümde yer verilen metin örnekleri dil ve üslup bakımından sağlam metinlerdir. Okuyucu bu metinleri zevkle okuyacak, kendisi de böyle metinler yazmak yahut yazdırmak isteğini duyacaktır.